

SAVING
LIVES
CHANGING
LIVES

برنامه جهانی غذا سازمان ملل متحد جمهوری اسلامی ایران

زمستان ۱۴۰۳

۱.....	پیشینه
۲.....	محدوده جغرافیایی
۴.....	برنامه راهبردی کشوری
۵.....	مشارکت
۷.....	تامین بودجه
۱۰.....	نوبل صلح ۲۰۲۰

پیشینه

روند به‌ویژه از زمان آخرین موج ورود پناهجویان افغان به ایران، پس از تسلط طالبان در سال ۲۰۲۱، شدت بیشتری یافته است.

ایران با میزبانی بیش از ۳.۸ میلیون پناهنده و افرادی با وضعیت مشابه پناهندگان، اکنون به‌عنوان کشوری با بالاترین تعداد پناهنده در سطح جهان شناخته می‌شود. بخش عمده‌ای از این جمعیت در مناطق شهری و روستایی در کنار سایر ایرانیان زندگی می‌کنند، در حالی که حدود ۳۳ هزار نفر از آسیب‌پذیرترین پناهندگان در ۲۰ مهمانشهر واقع در سراسر کشور سکونت دارند.

اگرچه بازگشت پناهندگان به سرزمین خود به‌عنوان پایدارترین راه‌حل برای معضل پناهندگی محسوب می‌شود، اما دولت ایران و سازمان ملل متحد تا زمان فراهم شدن شرایط لازم برای بازگشتی امن و داوطلبانه، همچنان متعهد به حمایت از پناهندگان باقی خواهند ماند.

لزوم کمک های برنامه جهانی غذا

عوامل متعددی شرایط معیشتی را برای آسیب‌پذیرترین پناهندگان دشوارتر کرده است. افزایش هزینه‌های زندگی و کاهش فرصت‌های شغلی، ناامنی غذایی را در میان این گروه تشدید کرده و اهمیت کمک‌های برنامه جهانی غذا به نیازمندترین افراد ساکن در مهمانشهرها را بیش از پیش نمایان ساخته است.

برنامه جهانی غذا، به‌عنوان آژانس پیشرو در مبارزه با گرسنگی در جهان و برنده جایزه صلح نوبل سال ۲۰۲۰، فعالیت خود را در ایران از سال ۱۳۶۶ از سر گرفت. از آن زمان، این سازمان نقشی کلیدی در حمایت از پناهجویان افغان و عراقی مقیم ایران ایفا کرده است. ایران با میزبانی از بزرگ‌ترین جمعیت‌های پناهنده جهان در طولانی‌ترین بازه زمانی، یکی از اصلی‌ترین پناهگاه‌های این افراد بوده است.

اولین موج ورود پناهجویان افغان به ایران در سال ۱۳۵۸، پس از حمله اتحاد جماهیر شوروی به افغانستان آغاز شد. دومین موج ورود نیز از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۰، همزمان با اوج تسلط طالبان بر افغانستان، به وقوع پیوست. همچنین، در جریان جنگ‌های اول و دوم خلیج فارس در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ میلادی، پناهجویان عراقی نیز به ایران پناه آوردند.

دولت جمهوری اسلامی ایران با ترغیب پناهندگان به بازگشت به کشورشان، همواره بر تأثیرات مالی حضور پناهندگان بر اقتصاد کشور تأکید کرده و خواستار دریافت کمک‌های بین‌المللی بیشتر برای کاهش این فشار بوده است. با این حال، به دلیل شرایط نامساعد زندگی و افزایش ناامنی در افغانستان، تعداد پناهندگانی که به وطن خود بازمی‌گردند همواره روند کاهشی داشته است. این

فعالیت ۲: ارائه کمک‌های مشروط به پناهندگان ساکن مهمانشهرها، خصوصاً دختران و زنان، به منظور تشویق آنان برای مشارکت در فعالیتهای آموزشی و معیشتی

برنامه جهانی غذا طرح "تغذیه در مدارس" را با هدف توزیع میان‌وعده‌های سالم بین دانش‌آموزان پناهنده ساکن در مهمان‌شهرها اجرا می‌کند. این میان‌وعده‌ها برای اطمینان از اینکه هیچ کودکی با شکم خالی به مدرسه نمی‌رود، ارائه می‌شود.

علاوه بر این، در پایان هر ماه تحصیلی، دخترانی که به طور منظم در مدرسه حضور داشته باشند، مبلغی نقدی را به‌عنوان مشوق تحصیلی و ظرفیت‌سازی دریافت می‌کنند. این مبلغ از طریق کارت‌های بانکی که به نام خود دانش‌آموزان صادر شده، پرداخت می‌شود.

مطالعات بانک جهانی نشان می‌دهد که درآمد زنان به‌ازای هر سال تحصیل، می‌تواند بین ۱۰ تا ۲۰ درصد افزایش یابد. همچنین، حضور دختران پناهنده در مدرسه احتمال ازدواج آنها در سنین پایین را کاهش می‌دهد. بسیاری از دخترانی که تحصیلات خود را به پایان رسانده‌اند، در مهمانشهرهای محل سکونت خود به حرفه‌هایی مانند بهورزی مشغول شده‌اند، که هم به بهبود شرایط جوامعشان کمک می‌کند و هم جایگاه زنان را در جامعه افغانستانی ارتقا می‌دهد.

علاوه بر این، برنامه جهانی غذا با حمایت از فعالیتهای معیشتی، به پناهندگان کمک می‌کند تا خودکفایی خود را بهبود بخشند و درآمدی برای خانواده‌هایشان در طول اقامتشان در ایران فراهم کنند. همچنین، این برنامه تلاش می‌کند تا اطمینان حاصل شود که پناهندگان پس از بازگشت امن و داوطلبانه به وطن خود، از درآمدی پایدار برخوردار باشند.

برخی از فرصتهای معیشتی که برنامه جهانی غذا در اختیار مردان و زنان پناهنده قرار داده شامل کارگاه‌های جوشکاری، نانوایی، خیاطی، گلخانه‌ها، پرورش ماهی و تولید کیف است.

برنامه موقت کشوری "۲۰۲۷-۲۰۲۳" اطمینان می‌دهد که فعالیتهای جاری برنامه جهانی غذا در ایران با رویکردی جامع و تمرکز ویژه بر حمایت از آسیب‌پذیرترین گروه‌ها، از جمله دختران پناهنده، زنان، و افراد دارای معلولیت، ادامه یابد. این برنامه همچنین بر تقویت آمادگی برای پاسخ به بلایا تأکید دارد. این چارچوب به برنامه جهانی غذا امکان می‌دهد تا به نیازهای مختلف، از جمله ورود پناهجویان جدید از افغانستان، وقوع بلایای ناگهانی، یا درخواست شرکا برای ارائه خدمات، به‌طور مؤثر پاسخ دهد.

عملیات برنامه جهانی غذا کاملاً هم‌راستا با چارچوب "راه‌حل‌های راهبردی برای پناهندگان افغان" (SSAR) است که با توافق دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان و دولت‌های افغانستان، ایران و پاکستان تدوین شده است. این چارچوب همچنین با برنامه منطقه‌ای واکنش به وضعیت پناهندگان افغانستان، که از سال ۲۰۱۱ آغاز شده، هماهنگی کامل دارد.

برنامه جهانی غذا از زمان آغاز به کار چارچوب "راه‌حل‌های راهبردی برای پناهندگان افغان" (SSAR)، به‌عنوان یکی از اعضای فعال و شرکای کلیدی، نقش برجسته‌ای در هماهنگی تلاش‌ها در زمینه امنیت غذایی و بخش لجستیک ایفا کرده است.

فعالیت‌های برنامه راهبردی

برنامه راهبردی (۲۰۲۷-۲۰۲۳) با بودجه‌ای معادل ۴۲ میلیون و ۱۰۰ هزار دلار آمریکا، برای دستیابی به هدف استراتژیک خود یعنی تأمین نیازهای اساسی غذایی و تغذیه‌ای پناهندگان در معرض ناامنی غذایی، فعالیتهای زیر را اجرا خواهد کرد:

فعالیت ۱: ارائه کمک‌های معیشتی به پناهندگان ساکن در مهمانشهرها از طریق پرداخت نقدی و غیر نقدی

روش کمک‌های ترکیبی، شامل ارائه آرد گندم و کمک نقدی از طریق کارت‌های بانکی، قادر است ۸۰ درصد نیازهای غذایی روزانه خانواده‌های مردسرپرست و ۱۰۰ درصد نیازهای غذایی خانواده‌های زن‌سرپرست را که با ناامنی غذایی مواجه هستند، تأمین کند. کمک‌های نقدی نه تنها قدرت خرید پناهندگان را افزایش می‌دهد، بلکه با توجه به اینکه بسیاری از مغازه‌ها در مهمانشهرها توسط خود پناهندگان اداره می‌شوند، به تقویت اقتصاد این مناطق نیز

دانه و

حضور دانش‌آموزان در مدارس، به کارت‌های بانکی مربوطه واریز می‌شود.

کمک غیر نقدی:

آرد گندم مورد نیاز برنامه جهانی غذا به صورت داخلی از تأمین‌کنندگان و کارخانه‌های آرد خریداری می‌شود. این اقدام نه تنها زمان خرید را کاهش می‌دهد و توزیع را سریع‌تر می‌کند، بلکه احتمال افت کیفیت آرد به دلیل ترانزیت طولانی یا انبارداری طولانی‌مدت محموله‌های وارداتی را نیز به حداقل می‌رساند.

برنامه جهانی غذا آرد گندم را از فهرست تأمین‌کنندگان موجود و از طریق فرآیند رقابتی خریداری می‌کند. برای اطمینان از مطابقت آرد گندم با استانداردهای برنامه جهانی غذا و مقررات اداره استاندارد ایران، این سازمان گروه بازرسی ویژه‌ای را مسئول کنترل کمی و کیفی محموله‌ها پیش از ارسال به مهمانشهرها می‌کند.

همچنین، با بهره‌گیری از سیستم مدیریت زنجیره تأمین و پشتیبانی لجستیکی، برنامه جهانی غذا آرد خریداری‌شده را از لحظه بارگیری تا مرحله توزیع نهایی به‌طور دقیق رهگیری می‌کند.

فعالیت ۳: پشتیبانی از دولت در زمینه آمادگی و پاسخگویی در زمان بحران، از طریق ارائه کمک غذایی اضطراری به صورت پرداخت‌های نقدی و غیر نقدی به جمعیت متاثر از بحران

اگرچه فعالیت‌های برنامه جهانی غذا در ایران عمدتاً بر کمک به پناهندگان متمرکز است، این سازمان در صورت وقوع بلایای طبیعی در مقیاسی گسترده که فراتر از ظرفیت پاسخگویی دولت باشد، آمادگی و توانایی عملیاتی لازم برای حمایت از دولت و مردم ایران در مواقع اضطراری را داراست.

اقدامات زنجیره تأمین

کمک نقدی:

ارائه کمک‌های نقدی مستلزم زیرساخت‌های قوی و پیشرفته در حوزه فناوری اطلاعات و نظام بانکی است که این امکانات در ایران موجود است. مسئولان مهمانشهرها به‌طور مرتب فهرست ذینفعان را به‌روز می‌کنند و پس از تأیید صحت این فهرست توسط برنامه جهانی غذا، کمک‌های نقدی در آغاز هر ماه به کارت بانکی که به نام سرپرست خانوار صادر شده است، واریز می‌شود. به همین ترتیب، مشوق‌های تحصیلی نیز پس از دریافت و تأیید فهرست

مشارکت (شرکای اجرایی)

برنامه جهانی غذا پروژه‌های خود را در ایران با همکاری نزدیک وزارت امور خارجه، مرکز امور اتباع و مهاجرین خارجی، و کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان ادامه می‌دهد.

این سازمان به همراه کمیساریای عالی پناهندگان و مرکز امور اتباع و مهاجرین خارجی به‌طور مرتب بازدیدهای نظارتی و پس از توزیع کمک‌ها را ترتیب می‌دهد. این نظارت‌ها به‌منظور اطمینان از دسترسی پناهندگان به کمک‌های نقدی، توانایی آنها در خرید مواد غذایی به مقدار کافی و با کیفیت مناسب، و دستیابی به سطح قابل قبولی از امنیت غذایی انجام می‌شود.

علاوه بر این، برنامه جهانی غذا بر توزیع آرد گندم نیز نظارت می‌کند تا از انبارداری، نگهداری، و توزیع این محصول مطابق با اصول راهبردی خود اطمینان حاصل کند.

عملیات اضطراری

بلایای طبیعی

برنامه جهانی غذا در واکنش به بلایای طبیعی مانند زلزله و سیل که ایران را تحت تأثیر قرار داده است، بسته‌های غذایی اضطراری را به جمعیت‌های آسیب‌دیده در استان‌های مختلف کشور تحویل داده و از هزاران خانواده آسیب‌پذیر حمایت کرده است. این بسته‌ها شامل برنج، کنسرو لوبیا چیتی، کنسرو ماهی تُن، عدس سبز، روغن نباتی، شکر، چای، و نمک یددار بوده‌اند. تمامی این اقلام به‌صورت محلی خریداری شده‌اند و به گونه‌ای طراحی شده‌اند که نیازهای تغذیه‌ای مردم را به مدت یک ماه تأمین کنند. یکی از نمونه‌های برجسته واکنش سریع برنامه جهانی غذا، زلزله ویرانگر بم در دی‌ماه ۱۳۸۱ بود. این سازمان ظرف ۹۶ ساعت پس از وقوع زلزله، با حمل هوایی بیسکویت‌های پرانرژی از انبار (HEBs) واکنش‌های سریع بشردوستانه خود در بریندیسی ایتالیا، توانست به نیازهای اولیه آسیب‌دیدگان پاسخ دهد. برنامه جهانی غذا در این

حادثه از ۱۲۰,۰۰۰ نفر از آسیب‌پذیرترین افراد به مدت سه ماه حمایت کرد. در این دوره حساس، برنامه جهانی غذا همچنین عملیات "خدمات هوایی بشردوستانه ملل متحد" را بین تهران و بم راه‌اندازی کرد. این عملیات امکان انتقال رایگان مسافران و بارهای سبک را برای ارائه خدمات بشردوستانه به مناطق زلزله‌زده فراهم ساخت و نقش کلیدی در تسهیل امدادرسانی به این مناطق ایفا کرد.

همه‌گیری کووید-۱۹

ایران در ۱۹ فوریه ۲۰۲۰ اولین مورد تأیید شده کووید-۱۹ را گزارش کرد و به سرعت با بحران همه‌گیری مواجه شد. افزایش شدید موارد ابتلا و مرگ‌ومیر، ایران را به یکی از کشورهای به‌شدت تحت تأثیر در منطقه تبدیل کرد. کمبود جهانی تجهیزات حفاظت شخصی و بسته شدن مرزها این چالش را تشدید کرد. شیوع بیماری در مهمانشهرهای پناهندگان به دلیل ماهیت بسته این جوامع، خطر بیشتری ایجاد کرد و از دست رفتن درآمدها، وضعیت امنیت غذایی و تغذیه پناهندگان را وخیم‌تر ساخت. حمایت‌های مالی کشورهای اهداکننده به برنامه جهانی غذا در ایران این امکان را فراهم کرد که بیش از ۳ میلیون تجهیزات حفاظت شخصی برای کارکنان و داوطلبان جمعیت هلال‌احمر ایران، که در خط مقدم پاسخگویی ملی به کووید-۱۹ بودند، تهیه شود. علاوه بر این، برنامه جهانی غذا با ارائه بسته‌های حمایتی، از پناهندگان آسیب‌پذیر در طول همه‌گیری حمایت کرد.

شریک اجرایی برنامه جهانی غذا در مواقع اضطراری جمعیت هلال احمر ایران است که از سال ۱۳۸۱ هجری شمسی توافقنامه‌ای را برای پاسخگویی سریع در هنگام وقوع بلایای طبیعی امضاء نمودند.

World Food
Programme

تجارت کارت

5859 8370 2301 5957

برنامه جهانی غذا سازمان ملل متحد

چهره‌های شاخص حامی برنامه جهانی غذا

در سال‌های گذشته، بسیاری از هنرمندان، چهره‌های ورزشی، و افراد سرشناس و تأثیرگذار ایرانی به حمایت از برنامه جهانی غذا در ایران متعهد شده‌اند. آن‌ها با تبدیل شدن به صدای بی‌صدای گرسنگان، به‌صراحت درباره مسائل مرتبط با امنیت غذایی سخن گفته و با شرکت در کمپین‌ها و رویدادهای عمومی، به تلاش‌های برنامه جهانی غذا در مبارزه جهانی علیه گرسنگی پیوسته‌اند.

تأمین بودجه و مشارکت‌ها

برنامه جهانی غذا به دلیل نداشتن منابع بودجه‌ای مستقل، نیازمند تأمین تمام کمک‌های نقدی و غیرنقدی همراه با بودجه لازم برای انتقال، مدیریت، و نظارت بر کمک‌های غذایی خود است. منابع مالی این سازمان از سوی دولت‌ها، بخش خصوصی، و افراد حقیقی تأمین می‌شود.

کمک‌های فردی

برنامه جهانی غذا شهروندان ایرانی و نهادها را به مشارکت و حمایت از تلاش‌های این سازمان برای ساختن دنیایی عاری از گرسنگی ترغیب می‌کند. هر کمک، کوچک یا بزرگ، می‌تواند تغییری مثبت در زندگی پناهندگان ایجاد کند.

در ایران، روش‌های مختلفی برای انتقال کمک‌های نقدی فردی به این سازمان وجود دارد، از جمله درگاه‌های پرداخت آنلاین، موبایل‌بانک، و انتقال وجه از دستگاه‌های خودپرداز.

WORLD FOOD
PROGRAMME

THE NOBEL
PEACE PRIZE
2020

جایزه نوبل صلح ۲۰۲۰

در اکتبر ۲۰۲۰، کمیته نوبل نروژ جایزه صلح نوبل را به برنامه جهانی غذا اعطا کرد و از تلاش‌های این سازمان در مبارزه با گرسنگی، بهبود شرایط صلح در مناطق جنگ‌زده، و مقابله با استفاده از گرسنگی به‌عنوان سلاح در درگیری‌ها تقدیر کرد.

برنامه جهانی غذا بیش از ۶۰ سال است که در خط مقدم بحران‌های اضطراری فعالیت می‌کند و امید را به میلیون‌ها نفر از افرادی که در درگیری‌ها گرفتار شده‌اند، بازمی‌گرداند. بسیاری از این افراد تمام زندگی خود را به دلیل خشونت پشت سر گذاشته و در جستجوی امنیت هستند.

پیوند میان گرسنگی و درگیری یک چرخه باطل است؛ جایی که درگیری وجود دارد، گرسنگی نیز حاضر است و جایی که گرسنگی وجود دارد، احتمال وقوع درگیری بیشتر می‌شود. جنگ مردم را از خانه‌ها، سرزمین‌ها و شغل‌هایشان محروم می‌کند، و این امر به افزایش گرسنگی منجر می‌شود. به‌طور متقابل، کمبود غذا می‌تواند تنش‌های اجتماعی را شعله‌ور کرده و نابرابری‌ها را تشدید کند، که در نهایت ممکن است درگیری‌های بیشتری ایجاد کند.

با وجود ممنوعیت استفاده از گرسنگی به‌عنوان سلاح جنگی طبق قوانین بین‌المللی، این عمل همچنان به‌طور گسترده مشاهده می‌شود.

امنیت غذایی، صلح، و ثبات به‌شدت به یکدیگر وابسته‌اند. بدون صلح، پایان دادن به گرسنگی ممکن نیست، و تا زمانی که گرسنگی وجود داشته باشد، نمی‌توان جهانی مسالمت‌آمیز داشت.

ما در برنامه جهانی غذا به دریافت این جایزه معتبر افتخار می‌کنیم و متعهد هستیم که به تلاش‌های خود برای دستیابی به جهانی عاری از گرسنگی ادامه دهیم.

برنامه جهانی غذا

تهران، خیابان شریعتی، خیابان قبا، کوچه نظامی، پلاک ۷

تلفن: ۰۲۱۲۲۷۹۴۰۶۰

ایمیل: wfp.tehran@wfp.org